

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Kristin Norrbom
Jurist
08-578 29 518
kristin.norrbom@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2023-11-17

Sida
1 (6)
Diarienummer
2022/KS 0158 001

Klara Hartman
Jurist
08-578 280 57
klara.hartman@tyreso.se

Mottagare
Kommunstyrelsen

Svar på motion om att upphöra med metoden Mosquito som medel att skingra ungdomar

Kommunstyrelseförvaltningen

Cynthia Runefjärd
Kommundirektör

Elin Waltersson
Chef stöd- och servicekontoret

Sammanfattning

Vänsterpartiet har lämnat in en motion om att upphöra med ljudlarmet Mosquito som medel att förhindra att ungdomar uppehåller sig i ett förrum till en tvättstuga i Granängsringen. Kommunstyrelseförvaltningen har berett motionen och lämnar svar på vilka förutsättningar som finns för att använda ljudlarmet Mosquito som medel att skingra ungdomar.

Beskrivning av ärendet

Vänsterpartisterna Inger Gemicioglu, Tina Rosén och Gunilla Andersson har lämnat in en motion om att upphöra med ljudlarmet Mosquito som medel att skingra ungdomar. Motionärerna beskriver hur ett ljudlarm kallat Mosquito har installerats i ett förrum till en tvättstuga i Granängsringen. Larmet slås på klockan 21.00. Ljudimpulserna kan vanligtvis inte uppfattas av personer över 25 år. Ungdomarna förväntas skingra sig på grund av det obehag larmet orsakar. Motionärerna anser att metoden är alltför riskabel och påverkar tryggheten i offentliga rum negativt. De anser att ljudlarmet diskriminerar barn

och ungdomar inklusive spädbarn oavsett om de uppför sig väl eller inte. Den bör därför avslutas enligt motionärerna.

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till kommunstyrelseförvaltningen för besvarande. Förvaltningen överlämnar nedan underlag inför beslut.

Bakgrundshistorik angående högfrekventa ljudlarm som Mosquito

Högfrekventa ljudlarm har funnits på marknaden i ungefär 20 år. I ursprungslandet Storbritannien har de bland annat använts av affärsinnehavare för att förhindra oönskat ungdomshäng i eller utanför affärslokaler.

Juridiska aspekter angående Mosquito-larm

Rättslig reglering i Sverige

Ljudlarm är tillåtna i Sverige. Det finns ingen specifik lagstiftning som reglerar vem som får montera ljudlarm eller var de får monteras.

Som produkt omfattas ljudlarm av produktsäkerhetslagen (2004:451), vilket innebär att larmen ska uppfylla produktsäkerhetskrav för att få säljas. Däri ingår hörselsäkerhet. Konsumentverket har tillsynsansvar för att dessa krav följs.

Om det finns en risk för skada eller olägenhet för människors hälsa när ljudlarmen används är det möjligt att ingripa med stöd av miljöbalken. Den som upplever sig bli störd av ljudlarm kan vända sig till den nämnd i kommunen som ansvarar för miljö- och hälsoskydd. I Tyresö kommun är det Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, SMOHF. Kommunen får då, i det enskilda fallet, bedöma om ljudet utgör en olägenhet för människors hälsa och kan ställa krav på att det vidtas åtgärder. Kommunens beslut kan överklagas till länsstyrelsen.

Miljö- och klimatministern uttalade i januari 2020, som svar på en motion som krävde lagreglering angående ljudlarm, att det inte fanns behov av ytterligare reglering på området.¹

Behandling i Europarådet åren 2008 till 2011

Europeiska ungdomsforumet lade 2008 fram en motion i den parlamentariska församlingen (PACE)² i Europarådet med förslag om att Mosquito-larm ska

¹ Svar på skriftlig fråga 2019/20:754 besvarad av miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP). [Ljudlarm/knarkskrämmor \(Skriftlig fråga 2019/20:754 av Linda Westerlund Snecker \(V\)\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

² Den parlamentariska församlingen består av 306 parlamentsledamöter från de 46 medlemsstaterna. Den väljer generalsekreterare, kommissarie för de mänskliga rättigheterna och domare i Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. Den utgör ett demokratiskt

förbjudas. I maj 2010 föredrogs ett förslag om rekommendation om att användning och marknadsföring av högfrekvenslarmet Mosquito ska förbjudas.

Rekommendationen tog avstamp i att användningen av larm som Mosquito bland annat utgör ett oproportionerligt ingrepp i artikel 8 i Europakonventionen³, inbegripet rätten till respekt för privatlivet och respekt för den fysiska integriteten. I rekommendationen lyftes att även om Mosquito-larm inte hade monterats av offentliga myndigheter så är medlemsländerna skyldiga att garantera att de rättigheter som följer av internationella konventioner garanteras och vid behov vidta lämpliga skyddsåtgärder. PACE:s rekommendation till medlemsstaternas nationella parlament och regeringar var att vidta lämpliga åtgärder för att förbjuda användning och installation av på Mosquito på offentliga platser, förbjuda marknadsföring av Mosquito eller åtminstone kräva tydliga varningar om en ägare på en icke-offentlig plats bestämmer sig för att använda Mosquito-larm.

Efter att förslaget varit ute på remiss hos anslutna medlemsstater svarade Europarådets ministerkommitté (kommittén)⁴ på rekommendationen i mars 2011. Kommittén framhöll de möjliga konsekvenserna för människors hälsa och för de mänskliga rättigheterna som kan uppstå vid användningen av högfrekventa ljudlarm. Kommittén uttalade att man särskilt hade noterat PACE:s oro för att användningen av Mosquito-larm kan utgöra en oproportionerlig inskränkning i rätten till respekt för privatlivet, inbegripet rätten till respekt för den fysiska integriteten (art. 8 i Europakonventionen), rätten till frihet att delta i fredliga sammankomster (art. 11) och möjligen kan betraktas som ”förnedrande behandling” (förbjudet enligt art. 3) samt att användningen kan övervägas vara diskriminerande (art. 14) eftersom den är särskild inriktad på barn och ungdomar och då drabbar inte bara de som ägnar sig åt kriminellt eller antisocialt beteende.

Därefter slog rådet fast att varken faktiska kränkningar av de mänskliga rättigheterna eller negativa hälsokonsekvenser till följd av användning av Mosquito-larm bekräftats. Rådet lyfte därefter sammanfattningsvis följande. Eftersom skyddet av barns rättigheter är en prioriterad fråga för Europarådet,

debattforum och övervakar val. Dess utskott spelar en viktig roll genom att skärskåda aktuella frågor.

³ Europakonventionens fullständiga namn är ”Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna”. Europakonventionen undertecknades 1950 av Europarådet och är ett internationellt fördrag om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna i Europa. Genom konventionen inrättades Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna som ska skydda individer mot brott mot deras mänskliga rättigheter.

⁴ Europarådets ministerkommitté övervakar tillämpningen av Europadomstolens avgöranden.

bland annat mot bakgrund av de farhågor som uttryckts av PACE, så uppmanade rådet medlemsstaterna att överväga att, ”när så är lämpligt” bedöma de eventuella brott mot mänskliga rättigheter eller negativa hälsoeffekter som användningen av högfrekventa ljudlarm kan medföra.

Medlemsstaterna uppmanades också att se över sina nationella bestämmelser om saluföring, installation och användning av Mosquito-larm. Särskild uppmärksamhet borde då läggas vid PACE:s rekommendation om att varningar och information ska finnas tillgängliga för allmänheten när Mosquito-larm används.

Omvärldsbevakning och exempel på svensk mediarapportering om förekomsten av Mosquito-larm

Flera kommuner och kommunala bostadsbolag i Sverige har valt att installera ljudlarm för att råda bot på skadegörelse, drogförsäljning och att obehöriga personer uppehåller sig i trapphus, parkeringshus och liknande.

Värmdö kommun installerade under 2021 ljudlarm i Gustavsbergs centrum i syfte att förebygga kostsam skadegörelse samt att minimera möjlighet till narkotikahandling och annan brottslighet på platsen.⁵

Stockholms stads kommunala bostadsbolag Svenska Bostäder AB har också installerat en rad ljudlarm i sina fastigheter för att få bort oönskat ungdomshäng samt drogförsäljning.⁶

I Skurups kommun har Mosquito-larm tidigare satts upp på fyra förskolegårdar, i syfte att minska skadegörelse kvälls- och nattetid.⁷

I Skellefteå satte förvaltaren av ett parkeringshus upp Mosquito-larm i slutet av 2021. Utfallet beskrevs som positivt.⁸

I Malmö satte det kommunala bostadsbolaget upp Mosquito-larm på två förskolor som var utsatta för storskalig skadegörelse. Oppositionsrådet (M) uppgav att utplaceringen skedde på prov som ett alternativ till kameraövervakning och att det handlade om platser där ungdomar ändå inte skulle vara.⁹

⁵ [Ljudlarm som brottsprevention i Värmdö | Värmdö Kommun](#)

⁶ [Olidligt ljud ska få bort häng i trapphusen | Mitt i](#)

⁷ Skurupsposten, ”Ungdomsskrämmor ska driva bort bråkstakar; vi försöker minska skadegörelsen”, 2018-02-14

⁸ SVT Nyheter Västerbotten, ”Här sitter larmet som ska skrämna ungdomar från parkeringshuset i Skellefteå”, 2022-02-13.

⁹ Sveriges Radio P4 Malmö, ”Moderaterna positiva till skrämelljud”, 2011-08-09

Tyresö Bostäder AB:s synpunkter

Samtal har ägt rum med företrädare för Tyresö Bostäder AB. De uppger att bakgrunden till att Mosquito-larm infördes under våren 2022 var att det fanns stora problem med skadegörelse och störningar framförallt i förrummet till en av tvättstugorna i Granängsringen. Varje måndag krävdes städning och sanering då ungdomar haft fester med mat och dryck, skräpat ner och ofta även kissat i utrymmet. Många boende hörde av sig med klagomål till bolaget och vittnade om att de inte vågade tvätta på kvällar och helger på grund av ungdomarna som vistades i förrummet till tvättstugan. Även bolagets egna medarbetare blev hotade när de skulle gå in i tvättstugan för att utföra reparationer med mera.

Bolaget upplevde att situationen var ohållbar och fick tips om att andra kommunala bostadsbolag använde sig av system med ljudlarm vid liknande situationer.

Det beslutades att ljudlarmet skulle installeras i förrummet/entrén till den mest utsatta tvättstugan. Samråd skedde med Polisen som var positiv till insatsen. Det sattes också upp kameror för att öka tryggheten för de boende, och det infördes en rad andra trygghetsskapande åtgärder inom ramen för projektet ”Ett tryggare Granängsringen”.

Bolaget uppger att ljudlarmet Mosquito sedan våren 2022 har varit i drift i det aktuella utrymmet, mellan klockslagen 12.00-13.00 samt 15.00-00.00. Ljudlarmet är monterat längst in i det allmänna utrymmet, där de unga framförallt uppehöll sig. En rörelsedetektor har varit kopplad till Mosquito-larmet så att ljudlarmet endast har gått igång om någon har befunnit sig i den aktuella delen av förrummet. Den som enbart har passerat genom förrummet till tvättstugan har inte startat igång ljudlarmet. Den rörelsedetektor som har styrt detta har dock förstörts och i dagsläget är ljudlarmet därför igång hela tiden mellan de aktuella klockslagen.

Under tiden ljudlarmet har varit kopplad till rörelsedetektorn har de unga som endast har passerat förrummet för att gå vidare till tvättstugan inte störts utan det är bara den som uppehåller sig i utrymmet längre in i utrymmet som har påverkats. I själva tvättstugan finns inget ljudlarm installerat.

Bolaget uppger att ungdomarna inte längre använder förrummen till tvättstugorna som yta att umgås på. Den generella uppfattningen från bolagets sida är också att det har blivit lugnare i Granängsringen.

Bolaget har inte fått så mycket respons från de boende avseende ljudlarmet Mosquito, varken positivt eller negativt. Dock har klagomålen från de boende minskat vad gäller otrygghet och skadegörelse i den aktuella tvättstugans förrum.

Bolaget har en positiv bild av användningen av Mosquito ljudlarm och ser det som en av många åtgärder som har införts för att öka tryggheten i Granängsringen.

Eftersom bolaget i nuläget inte har några problem med ungdomshäng i förrummet till den aktuella tvättstugan, och eftersom rörelsesensorn är trasig, kommer Mosquito- larmet att kopplas ur nu i november. Vid behov kan den dock kopplas på igen i framtiden, om behov skulle uppstå.

Prövning av barnets bästa

Av Barnkonventionens artikel 3 framgår att vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Att barn och ungdomar känner ett obehag vid en längre vistelse i förrummet till en tvättstuga påverkar de ungdomar som har träffats i detta förrum.

Ljudlarmet ska nu kopplas ur men de barn och unga som bara har passerat förrummet för att gå in i tvättstugan har inte påverkats av ljudlarmet eftersom det har gått igång då rörelsedetektorn har aktiverats längst in i det aktuella utrymmet. I själva tvättstugan finns inget ljudlarm.

Om det är otryggt att passera förrummet till tvättstugan för att ungdomsgäng uppehåller sig där påverkas de barn och ungdomar som på egen hand, eller tillsammans med en vuxen, ska gå in i tvättstugan för att tvätta. Att skapa trygghet för barn och unga är också en viktig aspekt att ta hänsyn till. Att ta till olika åtgärder för att öka tryggheten för barn och unga i Granängsringen bedöms vara till barnets bästa.

Ovanstående är en kortare genomlysning av barnens bästa. Med hänsyn till att ljudlarmet nu ska kopplas ur har inte någon mer omfattande prövning gjorts.

Ärendets beredning

Kommunstyrelseförvaltningen har berett motionssvaret med Tyresö Bostäder AB vars synpunkter integrerats i skrivelsen.

Bilagor

- Motion (V), Kommunfullmäktige 24 mars 2022 *Upphör med metoden Mosquito som medel att skingra ungdomar!*